

ΕΛΛΑΣ – ΡΩΣΙΑ

Γεώργιος Δ. Πουκαμισάς¹

Οι σχέσεις Ρωσίας - Ατλαντικού κόσμου, δεν βρίσκονται στο καλύτερο επίπεδο. Η υπόθεση της Ουκρανίας χαίνει. Ο Πρόεδρος Biden, φίλος του Κιέβου, αντιμετωπίζει δυσκολίες να αναπροσαρμόσει την πολιτική του έναντι του Κρεμλίνου, παρά την επιδίωξή του να κάνει πράξη την στροφή έμφασης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ προς την Κίνα, στρατηγικό ανταγωνιστή.

Η αναδιάταξη του αμερικανικού δυναμικού προς την άπω Ασία δεν φανερώνει μέχρι στιγμής εγκατάλειψη της πολιτικής της «διπλής ανασχέσεως» (double containment) Κίνας και Ρωσίας. Όμως έτσι, η Δύση διακινδυνεύει να οδηγήσει σε μία εξ ανάγκης ακόμη μεγαλύτερη σύσφιξη τις σχέσεις των δύο μεγάλων δυνάμεων. Η ένωση της Ευρασίας, θα αποτελέσει με τον τρόπο αυτό τον πραγματικό εφιάλτη που η αμερικανική υπερδύναμη από την εποχή του Nicholas Spykman (1942) προσπαθούσε να αποσοβήσει.

Η Ευρώπη, άμεσα γειτνιάζουσα, στο ζήτημα Ρωσίας και Ουκρανίας έχει πολιτευθεί με σωφροσύνη και ωριμότητα. Χωρίς να αναγνωρίζει αστοχίες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσεως, η Ε.Ε., ως Ομάδα Νορμανδίας (Ουκρανία, Ρωσία, Γαλλία, Γερμανία), παραμένει προσηλωμένη στην εφαρμογή των συμφωνιών του Μίνσκ (Φεβρ. 2015) και τουλάχιστον στον εγκιβωτισμό της ουκρανικής κρίσης διά του ΟΑΣΕ και της επιτόπου «Ειδικής Αποστολής Επιτήρησης». Στα δύο κράτη, Γαλλία και Γερμανία, οφείλεται σε ικανό βαθμό η αποσόβηση μιας καταστροφικής κρίσεως τον Μάρτιο/Απρίλιο 2021 εξ αφορμής της ουκρανικής εκκρεμότητας. Υπενθυμίζεται επίσης ότι Παρίσι και Βερολίνο, είχαν επιχειρήσει ενόψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου 2021, να αποσπάσουν τη σύμφωνη γνώμη των εταίρων προς την κατεύθυνση μιας κάποιας εξομάλυνσης των σχέσεων με την Ρωσική Ομοσπονδία. Προσέκρουσαν στον σκόπελο της Πολωνίας και των βαλτικών χωρών.

Η τρίχρωμη κυβέρνηση «φανοστάτης» στο Βερολίνο, δεν πρέπει να αναμένεται ότι θα αποστεί από την πολιτική λειτουργία του αγωγού φ.α. Nord Stream II - παρά την πρόσφατη τροχοπέδη της γερμανικής ρυθμιστικής αρχής ενέργειας - κυρίως διότι αυτό υπαγορεύεται από την οικονομική ανάγκη της Γερμανίας και μάλιστα την διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των γερμανικών βιομηχανικών προϊόντων. Η βασική ευρωπαϊκή πολιτική γραμμή δεν υπηρετείται με την περαιτέρω όξυνση των σχέσεων με την Ρωσία. Υποστηρίζει την επίλυση της κρίσεως της Ουκρανίας εντός του πλαισίου των συμφωνιών και του διαλόγου Μίνσκ. Η ένταση της παρουσίας ΝΑΤΟϊκών μονάδων στον Εύξεινο, εμφανίζεται παράταιρη και ανασχετική της κυρίως ευρωπαϊκής γραμμής. Δυσκολεύει την οικονομική κατά βάσιν συνεργασία με τη Μόσχα, με την αναζωπύρωση και έξαρση στις χαίνουσες εστίες κρίσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, η απεγνωσμένη κίνηση της Τουρκίας, να εφοδιάσει με επιθετικά

¹ Ο Δρ. Πουκαμισάς, Πρέσβης ε.τ., διετέλεσε Πρέσβης της Ελλάδος στην Ουκρανία από το φθινόπωρο 2016 έως το φθινόπωρο 2019.

UAVs την Ουκρανία, αποσκοπούσα στο οικονομικό όφελος και την καλή θέληση της Ουάσιγκτον, είναι σπασμωδική. Αλλά οδήγησε στην διέγερση των αμυντικών ανακλαστικών της Μόσχας.

Αυτό είναι το περιβάλλον μέσα στο οποίο ο Έλληνας Πρωθυπουργός πρόκειται να προσγειωθεί στο μαυροθαλασσίτικο Σότσι. Η αποστολή είναι λεπτή. Ενέχει στοιχεία ανίχνευσης και ψηλάφησης. Αμοιβαίως. Η χώρα μας, της οποίας η γεωγραφική θέση και οι ιστορικές εμπειρίες είναι διαφορετικές από εκείνες της Πολωνίας και Λιθουανίας, ενδιαφέρεται τα μάλα για την σταθερότητα στην Μεσόγειο, το ζήτημα της Λιβύης, την Ουκρανία στην εμπόλεμη ζώνη της οποίας διαβιεί μεγάλη ελληνική κοινότητα. Ο ΠΘ θα ακούσει για την συνεχιζόμενη συνεπή στάση της Ρωσίας στο Κυπριακό, τις θέσεις του Προέδρου Πούτιν για τον Εύξεινο, την Τουρκία, την Συρία, τον Καύκασο. Θα τονίσει την προσήλωσή μας στο Διεθνές Δίκαιο και την ανάγκη τηρήσεως και εφαρμογής του Δικαίου της Θαλάσσης. Θα συζητηθούν επίσης ζητήματα τουριστικής, ενεργειακής και οικονομικής εν γένει συνεργασίας, στην συνέχεια της ως φαίνεται καρποφόρου επισκέψεως του ΑΝΥΠΕΞ Βαρβιτσιώτη και των κειμένων που αυτός υπέγραψε στην Μόσχα (30.11), στο πλαίσιο της 13ης συνόδου της Μικτής Διυπουργικής Επιτροπής.

Το πεδίο επικοινωνίας και συνεργασίας των δύο κρατών έχει σμικρυνθεί από το 2014. Η διοικούσα Ελλάδα, έχει παραμείνει απολύτως συνεπής στις εντός της δυτικής συμμαχίας υποχρεώσεις της. Με φρονιμάδα. Επεδίωκε όμως σταθερά να διατηρεί καλές σχέσεις συνεργασίας οικονομικής και πολιτισμικής, εργαζόμενη πάντως υπέρ της μειώσεως των εντάσεων στην Ευρώπη. Συνέδεε το συμφέρον της με την ύφεση. Η Αθήνα, παρά τις προειδοποιήσεις εκ των έσω, βολεύτηκε να θεωρεί την από το 2015 (με την διακοπή του επταμήνου 24 Νοε 2015- 15 Ιουλίου 2016) τουρκο-ρωσική σχέση, όχι απλά βραχύβια αλλά εφήμερη. Η χώρα μας στην διαδικασία προσεγγίσεως της Άγκυρας με την Μόσχα, αντέδρασε περιμένοντας ένα γρήγορο τέλος στην «λυκοφιλία». Διαψεύστηκε. Την ίδια περίοδο που Ρωσία - Τουρκία ως χερσαίες δυνάμεις προσέγγιζαν η μία την άλλη, η Αθήνα προχωρούσε σε μία θυμοειδή διαχείριση της εντάσεως του Ιουλίου 2018 που εξημίωσε τα ελληνικά συμφέροντα, παρά τις διορθωτικές κινήσεις του τότε ΠΘ Τσίπρα.

Υπάρχει ένας σιδηρούς κανόνας στην προσέγγισή μας έναντι της μεγάλης αυτής, ιστορικής για εμάς, Δυνάμεως, χαραγμένος στους πίνακες της διπλωματίας μας: ούτε με τη Ρωσία όπως συνέβη κατά τον Κριμαϊκό πόλεμο (1853-55), ούτε κατά της Ρωσίας όπως έγινε, με την σοβιετική τότε ενσάρκωσή της, κατά την εκστρατεία στην Ουκρανία, στις αρχές του 1919. Παραβίαση του κανόνα μπορεί να οδηγήσει σε νέες συμφορές.

Η Ελλάδα είναι θαλάσσια δύναμη, η οποία ελέγχει κρίσιμες προσβάσεις και εκτάσεις της Ανατολικής Μεσογείου, μάλιστα τις προσβάσεις προς και από τα Δαρδανέλλια. Καμία σκοπιμότητα όμως δεν επιβάλλει να στρεφόμεθα κατά της χερσαίας δυνάμεως Ρωσίας. Επισκοπούμε και κινούμεθα. Λαμβάνοντας υπόψιν τις διαθέσεις της Ουάσιγκτον, αλλά επίσης Ευρωπαίων εταίρων και συμμάχων, όπως Γαλλία, Γερμανία και Ιταλία. Είναι και δική μας υπόθεση η συμβολή στον έλεγχο και περιορισμό των εντάσεων και στην επανάληψη λελογισμένης, ισότιμης και αμοιβαίως επωφελούς συνεργασίας της Ε.Ε. με την Ρωσία, ενώ θα παρακολουθούμε με

ενδιαφέρον την ευόδωση των συνομιλιών για την στρατηγική σταθερότητα στον πλανήτη.

Αθήνα

7.12.2021